

Farvel til en norsk Ven

Sørgenhøjtidelighed i Gaar i Domkirken for
Red. Frederik Ramm

SAA mange var de danske Venner, der i Gaar vilde sige Farvel til Frederik Ramm, at de fyldte hele Domkirken. Lad deres Navne være usagte — de kom kun for at ære denne deres norske Ven og samles med ham sidste Gang. Blomster og Kranse fyldte hele Midtgangen. De lå med og uden Baand, i danske og i norske Farver. Høje, dunkle Planter dannede Baggrunden, og paa denne straaede langs Kordoringen en Krans af levende Lys, der kulminerede i de to statelige Kandelabre paa begge Sider Kordøren med deres Krone af Kerter. Skæret kastedes blødt ned over det, der var Midtpunkt for alle Blikke, den hvide Kiste dækket ene af det norske Korsflag. For dens Fod stod en mægtig Krans fra Oxfordgruppen i Danmark. Fra dens første Dage hørte Frederik Ramm med i dens nærmeste Vennekreds. For den følte hans Død som noget smerteligt personligt.

— Befal du dine Veje, sang de Tilstedeværende, og saa traadte Stiftsprovst Brodersen frem i Kordøren. Han talte om, hvor svært Budskabet om Ramms Død havde været, skønt man vidste, at han var meget svag, om hans Hustru, der ikke naaede at se ham endnu en Gang, og om Danmark, hvor han fik Lov at lukke sine Øjne.

— Midt i Sorgen, sagde Stiftsprovsten, er vi dybt taknemmelige for det Vidnesbyrd, hans Liv og hans Skæbne var os. Fra den Dag for snart 10 Aar siden, da han sluttede sig til Gruppen, satte han alle Kræfter ind paa at gøre Norge til et kristent Land og skabe en kristen Genfødelse af Norden. Af Profession og Hjertelyst var Ramm Journalist. Efter at han var blevet kristen, fortsatte han sin Journalistik i dyb Ansvarsfølelse. Han saa, at en Journalist kan være en Herald for en ny Tid. Den nye Aand i ham berørte ogsaa hans Forhold til Danmark, mod hvilket Land han under Grønlandssagen havde saaet Had gennem sine Artikler. Nu kom han herved for at gøre det godt og fremme Forstaaelsen mellem os. Sin Skæbne bar han uden Had og Bitterhed, derom vidner

hans Breve disse Aar. „Din frie, lykkelige og taknemmelige Frederik“, skrev han hjem til sin Kone. Der er et Kald i hans Død til os andre, et Kald til Forsoning. Det nye, der skal komme, skal ikke bygges i Had, men i Kærlighed.

— Gud gøre dit Hjerte stærkt, sluttede Stiftsprovsten henvendt til Fru Ramm, hils dine Dreng, hils Norge, til hvilket vi er knyttet mere end nogen Sinde i Kristus.

Og med stærk Røst læste Stiftsprovst

Brodersen derpaa Paaskeevangeliet, „Beretningen om Sejren over Døden.“

Efter at man havde sunget „Et Kors, det var det haarde trange Leje“, udtalte ogsaa Sognepræst Chr. Holt nogle personlige Mindeord om Vennen. Fra Koret lød en Solosang:

— Lær mig at kende dine Veje
og gaa dem trøstigt Skridt for Skridt.

Til Griegs storslaaede Melodi blev til sidst sunget Brorsons gamle Martyrhymne: „Den store hvide Flok vi se“, og under sidste Vers blev Kisten baaret ned gennem Kirken af Mænd, som alle tilhører Oxfordgruppen. Mens Klokkerne ringede, og Færdselen uden for i Nørregade sagtnede sin Fart, blev Kisten sat ind i Rustvognen. Alle blottede Hovederne og fulgte med Blikket, saa langt de kunde, det norske Flags Farver.

Saa forlod Frederik Ramm Danmark.

Sørgenhøjtidelighed for Frederik Ramm

*nationall.
20/11*

Hans danske Venner fyldte Domkirkens mægtige
Kirkerum i Gaar

TO store, levende Lys oppe ved Vor Frue Kirkes Alter kastede deres blide Skær hen over Thorvaldsens favnende Kristusfigur, og Rækker af Lys straaled ned ved Korets Indgang, da der i Gaar Eftermiddags holdtes en smuk og gribende Mindehøjtidelighed for Redaktør *Frederik Ramm*, inden hans Baare skulde føres hjem til Begravelsen i Norge. Oppe ved Siden af Kisten sad Fru Ramm, der ikke naaede fra Norge ned til Dødslejet, før det var for sent.

De norske Farver dækkede *Frederik Ramm* i Døden. Paa Kisten havde Fru Ramm lagt en lille Buket Evighedsblomster, og ved dens Fod laa en pragtfuld Krans af hvide Kallaer — en sidste Hilsen fra Oxford-Vennerne i Danmark.

Den store Skare af Mennesker, der var samlet i Kirken, viste, hvor kendt og afholdt *Frederik Ramm* — i sin Tid Danmarks argeste norske Modstander under de bevægede Grønlandsdage i Haag — var blevet henede, da han rakte sin forsonende Broderhaand ud.

En Pennens Herold

Efter Salmen „Befal du dine Veje“ traadte *Frederik Ramms* næreste Ven i Danmark, Stiftsprovst, Dr. theol. *Paul Brodersen* hen til Kisten. Stiftsprovsten udtalte bl. a.:

— For os, der var *Frederik Ramms* Venner, gik det dybt til Hjertet, da vi først hørte, at han var alvorlig syg, og nu for faa Dage siden, da vi hørte om hans Død. Vi vidste, at han var meget svag, men vi havde haabet, at han skulde naa hjem til Norge for at gense sine Kære, før Livet ebbede ud, men ved Odense kom Døden til ham, før hans Hustru naaede ned til ham. Vi er taknemmelige for det Vidnesbyrd, hans Liv var for os, fra han for ti Aar siden helt og fuldt gav sit Liv til Gud. Han satte alle sine Evner ind for at gøre Norge til et kristent Land og skabe et kristent Norden. Han var en rank Kristen og en mandig Skikkelse. Utrætteligt ofrede han sig for at hjælpe andre. Af Hjertets Lyst var *Frederik Ramm* Journalist. Der stod Gny

og Gnist om hans Artikler. Hans Gerning som Journalist ledte os frem til Forsoningen og Forstaaelsen mellem Mennesker — han blev en Pennens Herold for en ny Tid, præget af Broderskabets Aand.

Vendt mod Fru Ramm sagde Stiftsprovst *Brodersen*:

— Til dig vil jeg fra alle *Frederiks* Venner sige Tak for alt, hvad du gav ham. Gid Gud vil være hos dig, som han var det hos din *Frederik*, saa dit Hjerte kan blive gjort stærkt. Vi beder dig hilse dine Dreng og bede dem udkæmpe en Strid til Styrkelse af Kærlighed og ikke af Had.

Efter at alle havde rejst sig, oplæste Stiftsprovsten Paaskens milde og forsonende Evangelium. Stærkt og kraftigt sang de mange Mennesker den pragtfulde Chr. Richardt-Salme „Et Kors, det var det haarde, trange Leje“.

Efter at Pastor *Chr. Holt* i smukke Ord havde hædret *Frederik Ramms* Minde, blev Kisten af Venner baaret ud af Kirken, medens Forsamlingen sang: „Den store, hvide Flok, vi se“. Blandt de Venner, der bar Kisten, var forrest Kommandørkaptajn *Kai Hammerich* og Pastor *Helweg* fra Helligaandskirken, og endvidere var blandt dem Skibsreder *Knud Lauritzen*, Oberstløjtnant *H. A. V. Hansen* og Grosserer *Thorvald S. Petersen*.

Kisten førtes derefter til Banegaarden, og selve Begravelsen finder Sted hjemme i Norge.

Nationalt. 16/11

ONSDAG 17. November 1943

Norsk Redaktør død paa Fyn

„Aftenposten“s tidligere
Redaktør død paa Tuberkulose-Sanatoriet i Aarup

Redaktør Fredrik Ramm.

PAA Rejse fra Tyskland til Norge er norsk „Aftenposten“s tidligere Redaktør *Fredrik Ramm* afgaaet ved Døden paa Tuberkulosesanatoriet i Aarup paa Vestfyn. Under et Ophold i Rendsborg konstateredes dobbeltsidig Tuberkulose, og de tyske Myndigheder tillod derefter, at en Falck Ambulance fra Odense afhentede Redaktør Ramm. Da Ambulancen naaede Odense, konstaterede Falcks Læge, at Sygdommen var saa vidt fremskreden, at en Videretransport ikke var gennemførlig. Redaktør Ramm blev saa indlagt paa Tuberkulosesanatoriet, men døde efter to Døgns Ophold.

Med Redaktør Ramm er en kendt Skikkelse indenfor norsk Journalistik i Førkrigstiden gaaet bort. Han begyndte sin Karriere under forrige Verdenskrig ved „Verdens Gang“ og kom senere til „Morgenbladet“. Efter Krigen var han i et Par Aar Korrespondent til skandinaviske Blade med Hovedsæde i Paris. „Tidens Tegn“ kaldte ham

hjem, og han var i en kort Periode Bladets Redaktør. I 1934 gik han ud af det almindelige journalistiske Arbejde, og i en Aarrække rejste han rundt i Europa for Oxfordbevægelsen. Han talte ogsaa her i Danmark. Kort før Krigen var Ramm en Periode Redaktør af „Aftenposten“.

Ramms største journalistiske Bedrift var hans Reportage fra Amundsens Flyvning med „Norge“ over Nordpolen 1926. Blandt de Bøger, han skrev, var en Bog om Roald Amundsen den vægtigste. Fra Aarene umiddelbart før Krigen foreligger „Med Oxford-Gruppen i Holland“ og „Det hender idag“.

Sørgenhøjtidelighed for Fr. Ramm i Københavns Domkirke

Kisten bæres ud af danske Venner.

EN smuk og enkel Sørgenhøjtidelighed for den norske Redaktør *Fredrik Ramm* fandt i Gaar Sted i Københavns Domkirke. Ramm's mange Venner havde ønsket at sige ham et sidste Farvel, inden Baarens Overførelse fra Danmark til Norge, og Højtideligheden kom til at forme sig som en gribende Tak for, hvad denne Mand havde betydet for mange Danske gennem sit Liv og sit kristne Vidnesbyrd.

Blandt de tilstedeværende bemærkedes Biskop, Dr. theol. *Fuglsang Damgaard* og Frue, fhv. Kirkeminister *Fibiger*, Provst *Høgsbro*, Skibsreder *Lauritzen*, Kommandørkaptajn *Hammerich*, Oberstløjtnant *H. A. V. Hansen*, Direktør *Gunnar Gregersen*, Sognepræsterne *H. Helweg* og *G. Bartholdy*, Redaktørerne *Hasager*, *Kjærsgaard* og *J. Th. Thomsen*, Journalistforbundets Formand, Redaktør *Gunnar Nielsen* m. fl. samt talrige københavnske Oxfordfolk, kendte og ukendte.

Koret var prydet med Grønt og mange levende Lys.

Den hvide Baare var omsvøbt af et mægtigt norsk Flag, og foran Baaren laa en stor Krans med hvide Callaer fra Oxfordgruppen i Danmark. Endvidere saas signerede Kranse bl. a. fra »Den norske Forening av 1863«, Journalistforbundet, Journalistforeningen o. fl. a., hvoraf nogle med Baand i svenske Farver.

Stiftsprovst Brodersens Mindetale

Efter at man havde sunget »Befal du dine Veje, traadte Stiftsprovst, Dr. theol. *Paul Brodersen* frem bag Baaren. Han udtalte bl. a.:

— For os, der var *Fredrik Ramm's* Venner, gik det dybt til Hjerte, da vi fik Budskabet, først om hvor syg han var, og nu Budskabet om hans Død. Vi vidste godt, at han var svag, og hvor syg han var. Men vi havde haabet, at det skulde lykkes at føre ham hjem til Norge, inden han lukkede sine Øjne, for at han kunde gense sine kære ... Døden kom imidlertid, før hans Hustru naaede herved. Vi er taknemlige for, at han i alt Fald fik Lov at dø paa nordisk Grund. Først og sidst er vi dybt taknemlige for det Vidnesbyrd, *Fredrik Ramm* har givet os i Liv og Død.

Fra den Dag han, for næsten 10 Aar siden, mødte Kristendommen som en levende Kraft, satte han alle sine Kræfter ind paa at gøre Norge (og Norden med) til et kristent Land. Han var en rank, frisk og mandig Natur, fuld af Lune, energisk og kampberedt, og hele hans Liv blev et klart Vidnesbyrd om, hvad Gud kan faa ud af en Mand, naar han

faar ham helt i sin Magt.

Utrættelig var han for at vidne om Kristus og opofrende overfor Mennesker. Vi kommer til at tænke paa Paulus' Ord: »Fremstil eders Legemer som et levende, helligt, Gud velbehageligt Offer; dette er eders fornuftige Gudsdyrkelse.«

Fredrik Ramm var Journalist af Lyst og Evne. Havde han før skrevet Artikler, fulde af Had mod Personer og Forhold, skrev han nu i Forstaaelsens og Forsoningens Aand; han virkede for en Forstaaelse og Forsoning mellem Mennesker, Klasser og Nationer. Han skrev f. Eks., efter at han var blevet en Kristen, en meget paaskønnet Artikelserie om Kaarene for det norske Vestlands fattige Fi-

skerbefolkning. Denne Serie gav et Bidrag til en ny Aand og Forstaaelse ...

Fr. Ramm og Danmark

Stiftsprovsten kom nu ind paa en Omtale af Ramm's Forhold til Danmark:

— Som glødende nationalt indstillet Nordmand skrev han i sin Tid skarpe og hadske Artikler mod Danmark under Grønlandsstriden ... Men saa kom Omslaget i hans Liv. Han saa, at det var en Synd. Men han nøjedes ikke med det. Han rejste selv herved og gjorde baade paa Tomandshaand og offentlig Afbigt for sin Handlemaade. Han bad om Tilgivelse og vilde gøre det godt igen.

Fredrik Ramm's Kristendom var en radikal Kristendom, og det er radikal Kristendom, vi har Brug for.

Den tunge Skæbne, der ramte ham de sidste Aar, bar han uden Had og Bitterhed. I alt dette saa han kun Guds Storhed, Guds Plan og Guds Kærlighed mod ham. Et Ord af Profeten *Jeremias* laa ham særligt paa Sinde, nemlig dette: »Velsignet være den Mand, som stoler paa Herren, og hvis Tillid Herren er. Han bliver som et Træ, der er plantet ved Vand og strækker sine Rødder til Bækken, ej ængstes, naar Heden kommer, hvis Løv er frodiggrønt, som ej ængstes i Tørkens Aar eller ophører med at bære Frugt.«

Han klagede aldrig, og derfor vil vi heller ikke klage. Vi vil blot sige Gud Tak.

Men det er tungt for os at tænke paa, at han med sin Indstilling ikke kommer til at være med i Opbygningen af det, der kommer efter dette, hvor han med sin Forsonlighedens Aand vilde have kunnet gøre Fyldest paa særlig Maade. Der bliver Brug for Mænd med den Indstilling. Men *Fredrik Ramm* vil ogsaa fremover kalde os til at være Forsonere i Kristi Aand ...

Stiftsprovsten henvendte derefter nogle

personlige, dybe, varme og hjertegrebne Ord til afdødes Enke, Fru *Eva Ramm* og bad hende hilse sine Sønner og Vennerne i Norge, og sluttelig oplæste Stiftsprovsten Paaskevangeliet. Man sang nu »Et Kors det var det haarde, trange Leje, som Jordens Børn gav Frelseren i Eje«.

Derpaa sang Operasangerinde *Harriet Vendelhaven* solo Jac. Paullis: »Lær mig at kende dine Veje«.

De mange, Ramm har hjulpet

Sognepræst *Chr. Holt* talte som Repræsentant for dem, efter hans Opfattelse maaske flere Hundrede Mennesker, som Redaktør Ramm havde hjulpet personligt igennem til levende Kristentro.

Den norske Journalist havde hjulpet mange ind til et enkelt og realistisk Forhold til Gud. Ramm var ikke nogen Engel, ej heller en Profet, han var et ganske almindeligt Menneske, en Synder, som nøgternt gav videre, hvad han selv havde faaet i Eje.

Pastor Holt, hvis Tale i det væsentlige laa paa Linie med den Nekrolog, han forleden skrev her i Bladet, sluttede med at sige:

— Vi har en særlig Tak i Dag at bringe til hans Hustru og Sønner. De har ydet vældige Ofre, naar Ramm var paa Mødrejser i Udlandet. Men de har maattet sandede, at det har baaret Frugt. I gamle Dage sad norske Vikingers Hustruer og Børn ogsaa hjemme, naar Manden var paa Tøgt.

Ofte bragte Vikingerne Rigdomme med sig hjem igen. Ramm bragte ikke materielle Rigdomme med hjem. Han var ude for at give alt bort i Stedet for at røve alt. Gud velsigne jer, jert Folk og jert Fædreland.

Til sidst bad Stiftsprovst *Brodersen* en Bøn og lyste Velsignelsen.

Til Tonerne af »Den store hvide Flok« bar nogle af Fredrik Ramms nærmeste danske Venner Baaren ud til den ventende Rustvogn, der umiddelbart efter kørte til Norgestoget.

Redaktør Fredrik Ramm død

EN fremtrædende norsk Bladmand, der fik en usædvanlig Skæbne, Redaktør Fredrik Ramm, er ifølge et

Redaktør Fredrik Ramm.

Ritzau-Telegram i Aftes afgaaet ved Døden paa Aarup Tuberkulosehospital.

Fredrik Ramm havde tilhørt Pressen fra sit 17. Aar, da han debuterede ved

det nu hensøvede „Verdens Gang“. Siden arbejdede han ved „Morgenbladet“, „Tidens Tegn“ og „Aftenposten“, altsaa samtlige betydende Oslo-Blade, og var i Overgange Korrespondent fra europæiske Storbyer til baade norske, svenske og danske Blade.

Han var den udprægede Reporter, der Gang paa Gang fik stort Stof mellem Hænderne — saaledes deltog han som Journalist i Roald Amundsens Nordpols-Flyvning med „Norge“ i 1926.

En Tid var han den norske Grønlands-Aktivismes ivrigste Pen — og rettede i denne Periode nogle meget voldsomme Angreb mod Danmark.

Saa blev han imidlertid grebet af Oxford-Bevægelsen, til hvis fremtrædende nordiske Personligheder han hørte. Hans første Tanke var at gøre, hvad han kaldte sin Uret mod Danmark, god igen. Han opholdt sig siden meget her-nede, talte paa Oxford-Møder og skrev baade i den norske og danske Presse Serier af Artikler, i hvilke han gav Udtryk for sin Beundring for dansk Natur og dansk Folkekarakter.

Han skrev i sit Liv en Række Bøger, af hvilke de mest læste blev Bogen om Amundsen-Ekspeditionen, „Mens vi venter“ og Oxford-Romanen „Det hender idag“.

Tilsyneladende var Fredrik Ramm

saa sund og robust, men en snigende Tuberkulose undergravede hans Helbred — og nu er han altsaa bukket under, kun 51 Aar gammel.

J. B.

Redaktør Fr. Ramm død

I Gaar udsendtes gennem Ritzaus Bureau Meddelelse om, at Redaktør Fr. Ramm var død paa Tuberkulosesanatoriet i Aarup paa Fyn.

BUDSKABET om, at Redaktør Frederik Ramm er død paa et dansk Tuberkulosehospital, vil gaa mange Danske, hvis Venskab han vandt, nær til Hjerte. Han blev elsket her i Landet af mange til Gengæld for sin Kærlighed, som han gav til dette Land og Folk. Men dette stod ikke skrevet ved hans Vugge.

Han var Lægeseøn, født i Oslo, og begyndte at studere Medicin, men opgav og blev Journalist. Siden 1914 har han i en eller anden Form været knyttet til den ledende Presse i Oslo og naaede frem til at blive brugt i den store journalistiske Reportage. Han var Korrespondent fra de store Byer ude i Europa til de nordiske Blade ind imellem. Hans kendteste Bedrift som Journalist var i 1926, da han fløj over Nordpolen med Roald Amundsen og forsynede hele Verdenspressen med Stof. Han var Journalist helt igennem. Og han tog Journalistikken som en Del af sit Liv og satte alt ind i den. Og det var denne Egenskab, der førte ham ind i et dramatisk Vendepunkt i hans Liv.

★

Han indtog en ledende Stilling i Oslo-Pressen, da Grønlandsstriden brød ud mellem Danmark og Norge. Han var yderst aktivistisk og skrev en Række Artikler under et kendt Mærke, hvori han lagde hele sin Uvilje mod Danmark, og det var et frygteligt Slag for ham, da Danmark vandt Processen i Haag. Han tog den Beslutning aldrig at glemme dette.

I 1934 skete imidlertid et fuldstændigt Omslag i hans Liv. Han traf en Gruppe af Mænd, som han først gav sig i Lag med af journalistisk Interesse, og han vilde gerne udnytte dem paa en eller anden Maade overfor dem, der havde været onde mod ham selv. Det var Oxfordgruppen.

Men disse Mennesker mødte ham med Kristendommens Svar paa alt det, som satte hans inderste Sjel i Bevægelse, og dette Budskab rystede ham helt igennem. Det endte med en personlig Samtale, hvorigennem Frederik Ramm for første Gang saa det kristne Liv helt realistisk, og dette førte atter til, at han udleverede sig selv og hele sit Liv til Guds Bestemmelse. Han begynde at lytte til Gud i Stillestund og spørge ham til Raads om alt. Og det medførte en fuldkommen Omvæltning af hele hans Indsats som Journalist. Han sagde en Gang senere om

denne Omvæltning, at den havde gjort ham fra en »destruktiv og ensom Journalist« til »et Menneske, som lever i Fællesskab med andre Mennesker« — hjemme, i sit Arbejde og Folkene imellem. Han opdagede, som han drastisk udtrykte det, at Gud kan bryde Aarsagsloven, saa Løgn nødvendigvis ikke behøver at avle Løgn, ondt at avle ondt og Krig ikke Krig. Gud har en Plan.

★

Et af de første Skridt, som Gud efter hans nye Beslutning tvang ham til, var at gøre op med de Personer, han havde haft noget udestaaende med, og, som Følge deraf, ogsaa med det Folk, som han havde haft noget udestaaende med. Og dette sidste var Danmark i Grønlandsstriden. Han fik at vide, at hans Journalistik havde været Synd paa visse Omraader, og han følte sig tvunget til at rejse til Danmark og bede om Tilgivelse. Og denne Tilgivelse begyndte han allerede at bede om paa Stedet, da han mødte en kendt dansk Officer. Han fortsatte dermed under en Rejse til København sammen med de store Oxford Gruppe Stævner i Foraaret 1935. Han gjorde det personligt overfor Pressefolk, han mødte; og ogsaa i en Udsendelse over Radioen fik han det sagt.

Jeg mødte selv Frederik Ramm som Kollega i dette begivenhedsrige Aar. Det var min første Samtale med en Kollega paa Redaktionen, hvor jeg oplevede, at den mig til dette Tidspunkt personligt ganske ukendte Mand, egentlig blot kom for at fortælle mig, hvorledes og hvorfor han var bleven Kristen og havde udleveret sig helt til Gud. Det førte endog til det afgørende Vendepunkt i mit eget Liv, som ogsaa endte med at bringe mig i nye Baner, der kunde bære og holde. Jeg mødte gennem personlig Erfaring den nye skabende Kraft, der var kommet til at virke gennem denne Mand, der ganske enkelt kom for at bede om Tilgivelse og saa gav sig selv ganske hensynsløst hen for den andens Skyld. Det var en ny Oplevelse for en Journalist, at man skulde have noget af den, der kom til en, og ikke skulde udnyttes.

Frederik Ramm fik et helt ny Syn for Pressens Betydning. Han blev en bedre og stærkere Pressemand end nogensinde.

Kristeligt

16 NOV 1943

Det blev ham en hellig Ting at være Journalist, og jeg har hørt ham bekende sig til, at Pressens Mænd havde til Opgave at være Herold for en ny Verdensorden. Han levede med Pressen i Øjeblikket, men saaledes, at han formede det i Øjeblikket, som blev Udgangspunkt for et nyt og kommende bedre Liv. Han var, som gode Journalister altid er, ikke Drømmer, men en Handlingens Mand. Det var ikke Stilen, som har denne Mand, naar han skrev, selv om den var god og levende. Det var Manden i Ordene, som gav sig til det nærmeste Krav, der maatte til, for at Guds Mening kunde ske i næste Øjeblik igen.

★

Det svarer til hans personlige Skikkelse. En stor, kraftig Mand med Holdning over. Men skøn var han ikke. Derimod havde han et Smil og nogle levende Øjne, der lukkede op for det, som var indeni, og som han havde betalt saa dyrt for at faa Lov at kunne bringe videre til andre. Han var ingen Engel. Han var et levende Menneske, der var kommet ind i Guds

Fr. Ramm.

mærkelige Skole, haard og kærlig paa een Gang.

Nogle Aar senere, da han saa tilbage, sagde han saaledes om den personlige Udvikling, som Gud førte ham ind i: »Gud har udløst Evner i mig, som jeg troede, at jeg ikke havde«. Ved en anden Lejlighed sagde han det paa den Maade: »Vi er almindelige Mennesker, men i os alle bor Mulighederne for det ualmindelige og ligesaa er det i Folkene«.

Det, Gud kastede ham ud i som Journalist og som Rejsende var et gennemført Eksperiment med at lade alle Problemer og Opgaver i det personlige og det offentlige Liv løse i kristen Aand. Det førte ham ind i et nyt Eventyr af ganske anderledes dybtgaaende Art, end hans første berømtmelige Journalisttilværelse. Dette Liv omformede ham selv, og han maatte ikke alene ofte »skyde Ham«, men igennem smertelige personlige Oplevelser, hvor Gud trængte sig længere og længere ind i hans Liv.

Han blev overalt i Norden og mange andre Steder en kendt kristen Personlighed. Sin Pen brugte han mest til sine hjemlige Blade, lige saa længe det var ham muligt. Men han var ofte paa Talertribunerne ved Lejligheder, hvor hans Ord blev refereret langt omkring gennem Presse og Radio.

★

Men Hemmeligheden bag det hele, bag hans Tanker og Udtalelser om en ny Verden, var meget enkel: han levede stedse dybere og mere indgaaende i et umiddelbart Samfund med Kristus. Da Lidelsen kom ind i hans Liv, var Kristus ham saa nær som aldrig før. Da en Ven spurgte ham, hvordan han nu kunde tage Livet, sagde han: »Jeg har intet mod nogen og noget, jeg har erfaret, at hvad vi lærte i Oxford-Gruppen om Jesus Kristus, det bærer.« Dette bragte han videre til det sidste til sine Omgivelser. Naar vi kom ind paa Samtaler om dette enkle og simple Liv, som enhver af os tørster efter at faa i de klarreste Øjeblikke i vort Liv, saa kunde Fredrik sige til en, som han en Dag ogsaa sagde til mig: »Mon det, De trængte til, ikke er fuldt at overgive Dem til Gud?«

Det var det, han selv havde gjort, og saa gjorde Gud Resten. Han var opfyldt baade af Sorgen og af Glæden. Han følte sig fri og lykkelig. Han følte sig rensset for al Bitterhed og alt Had og følte sig fyldt med Medlidenhed og Kærlighed i Stedet. Han naaede ind i en lutret Kristentro. Et af hans Hovedord i Bibelen var Jer. 17, 7: Velsignet den Mand, som stoler paa Herren, og hvis Tillid Herren er...

★

Fredrik Ramm var Manden, som oplevede mange spændende og muntre Ting i sit Liv. Men han havde fra Begyndelsen — trods alt dette med de mange Enkeltheder og den stadige Færden omkring til de mange forskellige Foretagender i alle Lande — ogsaa en Streng fra den ægte og dybe Patos. Det gjorde ham til en aandelig Statsmand i sit Virke, og det gjorde ham til et enfoldigt Guds barn i sin Indstilling, og det førte ham derhen til de Centrer i Livets Hvirvel, hvor Livet selv sættes ind. Og det synes næsten i Traad med dette, at han skulde drage sit

sidste Aandedrag i det Land, her hos os, som han først havde hadet og siden kom til at elske.

Vi er mange, der takker Gud for denne Kærlighed, og som efter fattig Evne søger at give det samme tilbage.

Christian Holt.

★

Redaktør Ramms danske Venner vil, efter hvad vi erfarer, søge at faa hans Kiste ført til Oslo, hvor Begravelsen skal finde Sted.

Rammed

16.11.1943